

درس گفتارهایی درباره

حقوق ویژه روستاییان

تالیف و گردآوری:

امید سلیمی بنی

(رتبه اول حقوق شر دانشگاه تهران)

انتشارات خوشنود

سرشناسه :	سلیمی‌بنی، امید، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور :	درس گفتارهایی درباره حقوق ویژه روستاییان / تالیف و گردآوری امیر سلیمی‌بنی.
مشخصات نشر :	تهران : هوشمند تدبیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۱۱۲ ص.: مصور.
شابک :	۹۷۸-600-418-157-0 : ۱۴۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	کتابنامه.
موضوع :	روستاییان -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع :	Peasants-- Iran -- Addresses, essays, lectures
موضوع :	جامعه‌شناسی روستایی -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع :	Sociology, Rural-- Iran -- Addresses, essays,
موضوع :	حقوق مدنی -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع :	Civil rights-- Iran -- Addresses, essays, lectures
رده بندی کنگره :	HD۱۵ ۱۳۹۷ س ۸۹ الف /
رده بندی دیویی :	۵۶۳۳۰۰۵۵/۳
شماره کتابشناسی ملی :	۵ ۲۶۱۵

نام کتاب	درس گفتارهایی درباره حقوق ویژه روستاییان
تالیف و گردآوری	امید سلیمی بنی
ناشر	انتشارات هوشمند تدبیر
مدیر مسئول	محمد قجر
مدیر اجرایی	فهمیه حسنی
صفحه آرای و طراحی جلد	بهمن طالبی اسکندری شاد
نوبت چاپ	اول - تابستان ۱۳۹۷
تیراژ	۱۰۰ نسخه
قیمت	۱۴۰،۰۰۰ ریال
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۸-۱۵۷-۰

انتشارات هوشمند تدبیر

آدرس و شماره تلفن ناشر: تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان دانشگاه و خیابان ابوریحان، پلاک ۱۱۷۶، طبقه اول

تلفن: ۰۹۱۲۳۸۶۱۲۴۷-۸۸۳۴۹۶۹۴-۶۶۴۶۰۱۳۸-۶۶۲۲۰۸۲

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
دیباجه.....	۱۳
معرفی استاد دکتر داوود فیروزی.....	۱۷
نقش دولتها در حقوق بشر و شهروند.....	۲۰
مقدمه.....	۲۰
تاریخی گامی حقوق بشر در ایران.....	۲۲
حقوق شهروندی و حقوق مدنی.....	۲۷
حقوق شهروندی و حق بر شهروندی.....	۲۸
محرومیت از حقوق شهروندی.....	۲۹
معرفی استاد دکتر عبدالهادی وحید فردوسی.....	۳۱
چرا حقوق گروه های خاص شکل گرفت.....	۳۱
گروه های خاص کجا پیدا شد؟.....	۳۵
معرفی استاد دکتر سعید نوری نشاط.....	۴۱
جامعه شناسی روستا.....	۴۲
خانوار روستایی.....	۴۴
اصلاحات ارضی و نابودی یکپارچگی روستاها.....	۴۴
اصلی ترین تغییرات در نظام روستایی.....	۴۷
معرفی استاد دکتر بیژن عباسی.....	۵۱
حق دسترسی به اطلاعات درباره روستاییان.....	۵۳

- کلیات..... ۵۳
- مفاهیم حقوق بشر و شهروند..... ۵۳
- نسل بندی حقوق بشر..... ۵۴
- حق دسترسی به اطلاعات..... ۵۶
- ایران و حق دسترسی به اطلاعات..... ۵۷
- مبانی حقوقی حق دسترسی به اطلاعات..... ۵۸
- محدودیت های قانون انتشار اطلاعات..... ۶۰
- حق دسترسی به اطلاعات برای روستاییان..... ۶۱
- تکلیف دولت و تحقیقات..... ۶۲
- معرفی استاد دکتر صدیقه فیاضی..... ۶۵
- تامین اجتماعی در روستا..... ۶۶
- مختصری درباره تاریخچه تامین اجتماعی در ایران..... ۶۶
- تشکیل سازمان تامین اجتماعی..... ۶۷
- تامین اجتماعی در روستا..... ۷۰
- صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر..... ۷۱
- طرح شهید رجایی و بیمه اجتماعی روستاییان..... ۷۴
- صندوق بیمه روستاییان و بازنشستگی..... ۷۴
- چرا بیمه ها درمانده اند؟..... ۷۶
- شرایط از کار افتادگی در صندوق بیمه روستاییان..... ۷۸
- تجمیع سوابق در صندوقها و سازمانهای بیمه تامین اجتماعی..... ۷۹
- معرفی استاد دکتر ولی رستمی..... ۸۱

۸۲	مالیات روستاییان
۸۲	مقدمه
۸۲	گفتار اول، مبحث اول: مفاهیم پایه ای
۸۴	گفتار اول، مبحث دوم: انواع مالیات‌ها
۸۶	گفتار اول، مبحث سوم: مالیات بر درآمد
۸۹	گفتار دوم: اصول و اهداف (کارکردها)
۹۱	گفتار دوم، مبحث دوم: اصول مالیاتی در حوزه های عمومی و روستاها
۹۴	گفتار سوم: اصل مالیاتی روستاییان
۹۴	مبحث اول: ایجاد منابع توسط روستایی
۹۵	مبحث دوم: مالیات منفی روستاییان
۹۶	مبحث سوم: معافیت ها و بخشودگی های روستاییان
۹۷	گفتار اول: معافیت مالیاتی درآمد کشاورزی
۹۷	گفتار دوم: معافیت درآمد حقوق در روستاها
۹۷	گفتار سوم: مالیات بر نقل و انتقال املاک کشاورزی
۹۸	گفتار چهارم: مالیات بر درآمد املاک در روستاها
۹۸	گفتار پنجم: مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و مشاغل واقع در روستاها
۹۸	گفتار ششم: معافیت مالیاتی صادرات محصولات روستایی
۹۹	گفتار هفتم: معافیت مالیاتی اقساط زمین
۹۹	گفتار هشتم: معافیت در مالیات غیرمستقیم
۱۰۰	گفتار نهم: معافیت های عوارض روستایی
۱۰۱	معرفی استاد دکتر محمدرضا پروین

- ۱۰۲.....حق بر حفظ ارزشهای کشاورزی و مالکیت فکری در روستاها
- ۱۰۲.....بیان چند تعریف و اصطلاح
- ۱۰۶.....رقم چیست؟
- ۱۰۷.....به نژادگر کیست؟
- ۱۰۷.....اصول حقوق بین الملل محیط زیست
- ۱۰۸.....معاهده بین المللی TRIPS
- ۱۰۹.....شرط حمایت از ارقام گیاهی
- ۱۰۹.....شرط جدید بودن
- ۱۰۹.....شرط تمایز
- ۱۱۰.....شرط یکنواختی
- ۱۱۰.....شرط ثبات و پایداری

حقوق شهروندی چندی است در کشور ما به صورت جدی از سوی سیاستگذاران مورد توجه قرار گرفته است. تدوین و انتشار سندی به نام منشور حقوق شهروندی از سوی دولت یازدهم در راستای توجه بیشتر به حقوق شهروندی عموم ساکنان در قلمرو سرزمینی ایران ارزیابی می شود.

ولی شاید حلقه مفقوده و گمشده حقوق شهروندی در کشور، حقوق اقشار یا گروه های خاص است که به صورت پنهان در لابه لای متون و مواد هنجارهای حقوقی کشور نهان شده است. اقشار یا گروه های خاص را بتوان حد فاصل گروه عام شهروندان و گروه های اقلیت دانست. گروه های اقلیت از این رو از گروه های خاص اجتماعی متمایز می شوند که گروه های اقلیت به واسطه داشتن «تبدیل نده»، «نژاد»، زبان یا قومیت از دسترسی سیستماتیک و بعضاً قانونی و آشکار به برخی مواهب حقوق شهروندی محروم شده اند یا عرف درباره آنها محرومیت هایی را در کسب فرصتهای دسترسی به قدرت، کار و آموزش محروم کرده است که در جای خود باید به آنها پرداخته خواهد شد ولی گروه های خاص اجتماعی به ظاهر از همه حقوق و مواهب حقوق شهروندی برخوردارند ولی در عمل، محرومیت آنها به واسطه شرایط خاصی که دارند، حاصل می آید.

برای مثال برای تفاوت بین گروه های خاص و گروه های اقلیت می توان به مثالی عینی روی آورد. گروه اقلیت به طور مثال مسیحی در کشور ما به وفور و با ارا شرارتی می کنند ولی طبق شرع، آنها حق ندارند اموات و مردگان خود را در گورستان عمومی شهر یا روستاها دفن کنند. به بیان دیگر، به صورت عرفی و قانونی، گروهی با داشتن اعتقادی متفاوت، حق برخورداری از خدمات عمومی شهری در حوزه آرامستان و گورستان را ندارند و به گورستانهای خاص اقلیتها دلالت می شوند.

ولی درباره گروه خاص دیگری به نام معلولان، هیچ متن قانونی وجود ندارد که از دسترسی آنها به خدمات عمومی شهری جلوگیری کند. اما عملاً مشاهده می شود به دلیل عدم طراحی صحیح و کاربردی فضاهای شهری به خصوص در حوزه حمل و نقل و مسایل رفاهی مانند دسترسی به فضاهای عمومی مانند بوستانها، معلولان عملاً از حقوق شهروندی خود در تمتع و بهره مندی از این مواهب محرومند.

اینطور به نظر می رسد که درباره گروه های خاص، حتی متن قانون با اجرای تبعیض مثبت^۱ نسبت به آنها، سعی در پر کردن فاصله بین گروه های خاص و عموم شهروندان کرده است، مثلاً اصولاً قانون جامع حمایت از معلولان که امتیازات زیادی را برای این گروه خاص در نظر گرفته است در این راستا قابل بیان است ولی عملاً دیده می شود عموم معلولان نه تنها قادر به استفاده از مواهب این قانون نیستند بلکه حتی در استیفای حقوق شهروندی عادی خود نیز با مشکلات زیادی مواجه می شوند.

روستاییان نیز به عنوان گروه خاص، در سراسر کشور پراکنده اند و شاید دارای بیشترین جمعیت با تخمین ۲۳ میلیون نفر پس از گروه خاص "زنان" با جمعیت ۴۰ میلیونی باشند، یکی از گروه های خاص هستند که حقوق خاص و ویژه آنان در متون قانونی و هنجارهای حقوقی فراوانی مورد توجه قانونگذار قرار گرفته است.

با وجود تفاوت های حقوقی روستاییان که به نظر تبعیض مثبت می آید واقعیات جامعه نشان می دهد تفاوت سطح درآمدی بین شهرنشینان و روستائینان^۲، کمبود امکانات رفاهی و فرهنگی را بین دو گروه شهرنشین و روستائین به وجود آورده است. شکافها بدل به عواملی برای مهاجرت از روستا به شهر شده و در سنوات اخیر، هویت روستائینان را نیز دچار تشتت و دگرگونی شدیدی کرده است.

۱. به انگلیسی: positive discrimination به معنی در پیش گرفتن سیاست و روشی برای اصلاح رویه های تبعیض آمیز در برابر اقلیت های نژادی، گروه های خاص، از کارافتادگان و سایر گروه هایی است که در طول تاریخ، از برخی یا بسیاری مزیت های اجتماعی بی بهره مانده اند.

دوره مدرسه تابستانه حقوق شهروندی روستاییان که در تابستان سال ۱۳۹۶ در دانشگاه شیخ مفید قم برگزار شد، تلاشی بود تا در کنار بررسی حقوق خاص سه گروه دیگر از جمله سالمندان، بیماران و مهاجران به بحث درباره حقوق فراموش شده این گروه ها بپردازد تا از این راهگذر، قادر به ارزیابی و ناکافی بودن حقوق موجود^۲ در مقابل وضعیت آرمانی حقوق قابل انتظار^۳ باشد.

در مجموعه درس گفتارهایی که پیش رو دارید بهترین و شناخته شده ترین استادان از رشته ها و علوم مختلف حقوق، اقتصاد، جامعه شناسی و مطالعات روستایی به بیان دستاوردهای خود در حوزه مطالعاتی ویژه خویش پرداختند.

البته در این مجلد به بیان برخی از اصلی ترین جنبه های حقوق شهروندی خاص روستاییان پرداخته شد و از بیان بیانات و کارگاه های عملی که در دوره مدرسه تابستانه مزبور برگزار شده بود، صرف نظر شد. همچنین از آوردن دو درس گفتار که به بیان "حق بر تنوع زیستی و محیط زیست روستا" توسط دکتر علی مشهدی، استاد دانشگاه شیخ مفید قم و "دسترسی به عدالت در روستاها" که توسط دکتر حسن پوری ابراهیمی ارائه شد، به دلیل کمبود صفحات این مجلد صرف نظر شد و علاقمندان این مباحث به کتاب حقوق بشر و محیط زیست ترجمه دکتر علی مشهدی ارجاع داده می شوند.

گفتنی است که نثر درس گفتارهای ارائه شده در این کتاب بسیار ساده و همه فهم است و از آوردن اصطلاحات متعلق حقوقی و زبان خاصی که معمولاً در نوشته های حقوقی از آن استفاده می شود، خودداری شد تا علاوه بر علاقمندان معمول مباحث حقوقی، قابل استفاده برای اعضای محترم شوراهای روستاها و بخشها و به خصوص دهیاران و بخشداران باشد.

^۲ lex lata.

^۳ lex frenda.